

Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2023/24:20

SVERIGES
RIKSDAG

Fredagen den 15 december

§ 1 Medgivande om deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 02.45 fredagen den 15 december, och vi har EU-nämndssammanträde.

Första punkten på föredragningslistan gäller medgivande om deltagande på distans. Jag frågar mig själv om jag kan medge att de övriga ledamöterna deltar på distans. Svaret är ja.

§ 2 Europeiska rådet
Statsminister Ulf Kristersson (deltar via Skype)
Information och samråd under pågående möte i Europeiska rådet
den 15 december 2023

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Vi går in på punkt 2, som handlar om Europeiska rådet, och vi har med oss statsminister Ulf Kristersson från Bryssel. Det gäller information och, sannolikt, samråd.

Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Jag tackar för att vi kunde samlas. Jag ber å Europeiska rådets kollektiva vägnar om ursäkt för den sena timmen, men ni var ju förvarnade om den uppenbara risken.

Förhandlingarna har precis pausats och kommer att återupptas i morgon. Till dess behöver vi ett nytt mandat för att kunna godkänna den förhandlingsbox som ligger på bordet eller i varje fall för att kunna kommunicera vårt stöd till den förhandlingsboxen. Ingenting talar för att det kommer att fattas ett beslut i morgon, för Ungern lägger in sitt veto mot alla pengar till Ukraina. Det behövs dock naturligtvis ändå ett mandat för att Europeiska rådets ordförande i natt eller i morgon ska kunna säga att alla andra 26 länder hade varit beredda att fatta det beslut som Ungern nu blockerar.

Låt mig säga några ord om dagens stora framgång, alltså att vi nu öppnar medlemskapsförhandlingar med Ukraina och Moldavien. Detta var inte självklart, men det är en viktig signal till det ukrainska folket om att de hör hemma i Europa och att vi ser och värderar deras kamp för såväl sig egen som vår frihet och säkerhet. Det är också en väldigt viktig signal till Washington och till Moskva. Detta är ett historiskt beslut.

När det gäller budgeten har vi i förhandlingsboxen lyckats säkra det långsiktiga stödet till Ukraina samtidigt som vi har lyckats minska 90 procent av de andra föreslagna nya utgifterna. Summan har gått från 48,8 miljarder i det ursprungliga förslaget till exakt 4 miljarder i det som nu ligger på bordet. Vi har fått bort en skrivning om nya egna medel som gick längre än det man kom överens om 2020. Detta var också viktigt.

Gällande räntebetalningarna har vi lyckats få igenom stora förbättringar jämfört med ursprungsförslaget. I kommissionens förslag hanterades de ökade räntekostnaderna för återhämtningsinstrumentet NGEU helt med nya pengar utöver budgetramens tak. Nu har detta landat i en ordnad budgetprocent. Runt 50 procent kommer att tas i årsbudgeten genom omfördelning av befintliga medel och användning av befintliga flexibiliteter inom dagens befintliga instrument. Resterande belopp täcks genom medel i befintlig budget som inte har använts.

Vi har en så kallad backstop som bara ska användas i yttersta nödfall. Kommissionens bedömning är att den inte ska behöva användas alls. Detta instrument är exceptionellt och tidsbegränsat till att gälla under innevarande budgetram.

Allt detta är framsteg jämfört med var vi befann oss för bara några timmar sedan. Trots det finns en del nya utgifter kvar. Den stora posten handlar om att säkra den yttre gränsen, öka kapaciteten i mottagningscentren, öka återvändandet och säkra avtal med tredjeländer.

Detta är någonting som vi i grund och botten är för. Även dessa utgifter borde ha omfördelats, men detta var så långt som vi kom. En lägre migration till Europa innebär en lägre migration till Sverige.

Regeringen är alltså beredd att ytterst ta den ökade kostnaden för att få enighet om stödet till Ukraina. För oss var detta den allra viktigaste uppgiften, och för detta hade vi varit beredda att ta den relativt låga ökade kostnad som det innebär.

Nu blev det alltså inte så. Det blev inte något beslut, men vi 26 länder är angelägna om att visa Ukraina och världen att det trots brist på nödvändig enhällighet finns ett bedövande stort stöd för Ukraina i Europeiska unionen.

Kanske kan vi i början av året nå en ny enighet om just detta mandat. Kanske är det omöjligt då också. Då kommer Sverige och andra länder att behöva titta på andra alternativ för att långsiktigt kunna stötta Ukraina ekonomiskt.

Anf. 4 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Ordförande! Jag vill rikta ett stort tack till statsministern för redogörelsen och framför allt för förhandlingarna. Jag tycker att den här tiondeboxen ser positiv ut. Det är bara tråkigt att höra att det kommer att komma ett veto från Ungern.

Sverigedemokraterna står givetvis bakom regeringen hela vägen.

Jag har en fråga om räntekostnaden i Next Generation EU som gäller det här nya med de tre stegen. Det är väldigt positivt att statsministern säger att bedömningen är att man klarar sig med de första två stegen till och med år 2027, men hur stora kostnader bedömer statsministern att steg ett och steg två mäktar med innan man måste använda backstoppen i steg tre?

Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag har först en sakfråga. Statsministern sa att man får återkomma i början av nästa år för att se om det går att reda ut detta. Kan statsministern säga något ytterligare om hur den planen ser ut? Tidigare har vi ju hört att ett beslut måste tas före årsskiftet och att man om nödvändigt skulle få använda mellandagarna.

Min andra fråga handlar om det som det rapporteras hem om i medierna, nämligen att beslutet, visserligen ett historiskt väldigt viktigt beslut, om att kunna erbjuda kandidatstatus för Ukraina och Moldavien och om hela utvidgningspaketet togs när inte alla länder var i rummet och att det var upprörda stämningar.

Jag får väl bara utgå ifrån att detta ändå var planerat på något sätt, så att inte det i sin tur satte fler käppar i hjulet för att kunna komma överens om budgeten.

Om jag förstår underlaget rätt är det på följande sätt, nämligen att de pengar till Ukraina som är säkerställda är det som statsministern vill ställa sig bakom. Är idén fortfarande att dessa pengar ska finansieras utan att man ska behöva använda någon referens till frysta tillgångar? Det är bra om vi får loss dem, men det är en bit kvar.

Upprätthålls EU:s grundläggande värderingar? Och går det att få en siffra på hur mycket den svenska EU-avgiften skulle ha ökat om detta förslag nu skulle ha gått igenom? Men det låter på statsministern som att

det redan är klart att det inte kommer att gå igenom och att man inte kommer att kunna fortsätta att förhandla i morgon.

Anf. 6 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen. Det är väldigt bra förhandlat att siffrorna har gått ned så pass mycket.

Jag har egentligen två frågor. Den ena ansluter lite grann till Matilda Ernkrans fråga och gäller Ungern. Vad tror statsministern kommer att krävas för att Ungern ska gå med på detta? Finns det en risk för att en majoritet kommer att vilja betala ut pengar till Ungern för att de ska sluta att blockera? Är det detta som är Ungerns vilja, eller är det deras syn på Ukraina och Ryssland som står bakom det som de gör?

Min andra fråga gäller posten om migration och gräns. Statsministern pratade om att färre människor kommer till EU. Och det är inte okänt att Vänsterpartiet vill se en annan politik, där alla människor får rätten att få sin ansökan om asyl prövad. Jag skulle egentligen vilja veta vad som ryms inom den posten nu, om den blir av. Handlar det om pushbacks och om att hålla människor borta, eller handlar det om att vi skulle kunna få ett bättre mottagande och bemötande av dem som kommer till Europa och söker asyl?

Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Vad hände egentligen? Det är en ganska rimlig fråga. Från början såg det väldigt mörkt ut också när det gällde hela frågan om medlemskapsförhandlingar för Ukraina. Jag tror att de flesta räknade med ett rakt veto där också. Exakt vad som hände kan jag faktiskt inte svara på. Men det var alltså inte någon som blev lurad på något sätt. Men Ungern lämnade lokalen så att vi kunde fatta ett enhälligt beslut på den punkten.

Som ni själva hörde av mediekommentarerna efteråt var det inte var ett beslut som de gillade på något sätt, men de ställde sig inte i vägen för detta beslut. Man kan verkligen diskutera vad det berodde på. Jag tror ingen riktigt vet det.

Ingen visste heller om det var en föraning om förhandlingsvillighet i Ukrainafaciliteten eller precis tvärtom. Nu var det nog snarare precis tvärtom.

Vad händer sedan? Det är också en bra fråga. Man kan säga att det finns pengar för Ukraina fram till mars. Sedan är det illa på riktigt. Det betyder att vi har bråttom att hitta antingen en ny enighet om det som vi nu håller på att godkänna för svensk del, eller också måste 26 länder diskutera helt andra sätt att gemensamt och individuellt stötta Ukraina. Det har vi inga svar på än. Detta arbete kommer att börja omedelbart efter detta.

Jag håller en sak lite öppen. Det finns ingenting som talar för att Ungern kommer att ändra sig i morgon. Men å andra sidan fanns det inte heller någonting som talade för att de skulle ändra sig i frågan om medlemskapsförhandlingar. Jag skulle därför bli mycket förvånad om de i morgon till frukost säger att de har ändrat sig. Men man kan inte fullständigt utesluta detta.

Det var inga resonemang över huvud taget om att låsa upp frysta tillgångar och inga förändringar om värderingsfrågor. Det var ingenting sådant, vare sig från rådets sida, från kommissionens sida eller från

Ungerns sida. Tvärtom uttrycktes det att det inte handlar om pengar till Ungern utan att det handlar om att de inte vill göra utfästelser till Ukraina. De var väldigt tydliga på den punkten.

Medlemsavgiften kommer att öka med 400 miljoner kronor plus förstås det som är helt Ukrainakopplat – 400 miljoner kronor plus 1,6 miljarder kronor. Sammantaget är det 2 miljarder kronor, varav 400 miljoner kronor är det som vi har brottat ned tillsammans med framför allt Tyskland, Finland, Danmark och Nederländerna. Det är säkert fler som har varit med på den båten.

När det gäller räntebetalningarna: Man räknar med att i det första och andra steget klara cirka 5 miljarder euro. I det tredje steget klarar man cirka 8 miljarder euro, vilket alltså är återvunna medel. Sedan träder backstoppen in. Det är så det är tänkt.

Allt detta är lite diffust med tanke på att vi inte vet exakt var räntan kommer att ligga. Men så ser det ut just nu.

Slutligen när det gäller det migration: Jag har all respekt för att vi tycker olika i sakfrågan. Som ni förstår har Italien och Grekland framför allt varit enormt angelägna om detta. Det handlar alltså om gränsskydd, om mottagningscenter, om återvändandearbete, om avtal med ursprungsländer, det vill säga alla de saker som har yttre med gräns att göra. Jag förstår därför att man kan tycka olika i sak. Men det är det som EU skulle kunna förfoga över gemensamt när det gäller EU:s yttre gräns.

Danmark och Sverige har varit de som har varit allra tydligast när det gäller räntekostnaderna, att man ska ha både livrem och hängslen när det gäller att detta inte ska landa i nya utgifter för medlemsstaterna. Och jag tycker att vi har kommit långt i detta, ska jag säga. Men ingen av oss är helt nöjd med detta. Men detta var så långt som vi kunde komma efter många timmars förhandlande.

Jag beklagar att vi inte kan använda detta. Det hade varit en mycket bättre signal från EU till Ryssland, till den amerikanska kongressen och till Ukraina om vi hade fattat beslutet också. Men nu har de fått ett tydligt besked om att de allra flesta staterna i EU står kvar vid gammalt starkt stöd. Men vi har ett väsentligt problem på denna punkt.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Om ingen begär ordet skulle jag vilja gå ned för landning.

Jag tolkar detta som att regeringen söker ett mandat för att ställa sig bakom den så kallade tionde förhandlingsboxen med de konsekvenser som det innebär, och som statsministern har redogjort för och fått frågor om. Det innebär också det i och för sig positiva att 26 länder är för detta. Men det negativa är att det finns ett 27:e land som stoppar detta som det ser ut just nu.

Anf. 9 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag kommer inte att vara emot att ge statsministern mandat. Men jag vill ändå vara väldigt tydlig, och möjligtvis med en avvikande ståndpunkt, när det gäller migration. Ska man satsa på migration tycker jag att det borde innebära att man ger fler människor möjlighet att söka asyl snarare än att hålla människor borta.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:
Jag anade det.

Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Jag såg frågan: När återupptas mötet i morgon? Man har kallat till möte klockan 10, så det betyder väl att det börjar någon gång efter klockan 10. Vi skandinaver kommer att vara där klockan 10. Jag skulle gissa att det börjar 10.30–11.00.

Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag vill ställa en kompletterande fråga. Att mötet återupptas, betyder det att ni då bara kommer att konstatera att det är 26 länder som förhoppningsvis tycker så här men inte det 27:e landet och att det sedan är över? Är det så det är tänkt? Jag är bara nyfiken.

Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

I princip är det så. Om inget mycket oväntat händer är det som vi kommer att konstatera i morgon. Sedan har vi andra punkter kvar på agendan. Vi har tagit upp allt som har med Ukraina och MFF:en att göra. Sedan har vi Mellanöstern och resten kvar. Vi kommer inte att vara sysslolösa.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

I dessa delar finns det mandat som vi gav vid det öppna samrådet i tisdags. Håller man sig inom det behövs det inte något mer samråd med EU-nämnden.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt – framför allt när det gäller den tionde förhandlingsboxen – med avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet när det gäller migration.

Då finns det inte något mer att tillägga från statsministern och Bryssel. Vi från EU-nämnden konstaterar att det fanns full enighet om den tionde förhandlingsboxen. Gott arbetat! Det är också gott arbetat att det är 26 stater som står bakom Ukraina. Det är beklagligt att det finns en 27:e stat som stoppar det.

Jag tackar för medverkan från statsministern och från EU-nämndens ledamöter i denna arla stund eller sena kväll, beroende på om man är ledamot eller statsminister.

EU-nämnden ses åter i morgon klockan 09.00 i Skandiasalen.

Innehållsförteckning

2023/24:20
15 december

§ 1 Medgivande om deltagande på distans	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
§ 2 Europeiska rådet.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	2
Anf. 4 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	3
Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (S).....	3
Anf. 6 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	4
Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	4
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 9 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	5
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S).....	6
Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	6